

Tornar-hi

El verb *tornar* pot usar-se amb diversos significats, però ara ens importen només el que té com a sinònim de *regressar*, és a dir, «anar al punt d'on s'havia partit», i els que, de fet, corresponen a la reducció de les frases *tornar a venir* i *tornar a anar-hi*. Però, i aquest és el punt essencial que volem comentar, la primera d'aquestes dues frases es redueix a *tornar* i la segona, (en realitat, més usualment, *tornar-hi a anar*), en canvi es redueix a *tornar-hi*. Vet aquí tres dels exemples amb què el Diccionari Fabra il·lustra els significats que comentem: *Se'n van dilluns i tornen dissabte*, *El metge tornarà (a venir) aquest vespre*, *Quan hi tornarem (a anar)?* Són suficients, ens sembla, per a bastir un esquema de distribució de *tornar* i *tornar-hi* en els casos que ara ens ocupen: significant «regressar» i «tornar a venir» el verb *tornar* no necessita anar acompanyat de cap determinació circumstancial de lloc, però en el tercer cas, com que és la reducció d'una frase formada amb el verb *anar* i aquest s'usa sempre amb una determinació circumstancial que indica la direcció del moviment, *tornar* exigeix sempre aquesta determinació, representada, si ja ha estat esmentada abans, pel pronom adverbial *hi*.

Aquesta distinció entre *tornar* i *tornar-hi* no és cap imposició gramatical sinó un fet de la llengua viva, que hom observa espontàniament i sense vacil·lacions: parlant, per exemple, del viatjant que fa la ruta del nord, diem *Tornarà la setmana que ve* significant que aleshores tornarà a casa, al seu lloc habitual de residència o on hi ha l'empresa per la qual viatja, i *Hi tornarà la setmana que ve* quan volem dir que visitarà de nou tal o tal punt de la seva ruta. Però no ha d'estranyar gens que volent comunicar aquesta mateixa idea diguem *Tornarà la setmana vinent* si ho diem a la persona que el viatjant en qüestió ha de visitar un altre cop: talment com diríem *Hi anirà la setmana vinent* o *Vindrà la setmana vinent* segons la situació de la persona a qui parlem, diríem *Hi tornarà...*

Escrivint, traduint del castellà, etc., es perd sovint l'espontaneïtat i aleshores sí que s'arriba a dir *Tornaran l'any que ve* volent significar «Tornaran l'any que ve al lloc on han anat enguany», amb què una interpretació errònia del sentit de la frase és més que probable: molts interpretaran, sens dubte, que l'any que ve seran de tornada.

Albert Jané